

ಹಾರಿದ್ದರಿಂದ ಗುಡಿಸಿದ ಕಸ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಗುಡಿಸಿದ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು.

'ಛೂ ಈ ಕೋಳಿಗಳಿಗೇನ್ ಬಂತು ಇವು ಸೆಲೆಗೆಟ್ಟೋಗ್ ಅಂತಂದ ರಾಮಕ್ಕ ಕಸಪರಿಕೆ ಮೇಲೆತ್ತುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬೆದರಿದ ಕೋಳಿಗಳು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಹಾರಿ ಕೊಕೊ ಕೋ ಕೊ ಎಂದು ಮುಂದೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಅಪಾಯ ಅರಿತು ಪರಿವಾರವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಎರಗಿದ ಈ ಕೋಳಿ ರಂಪಾಟದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ರಾಮಕ್ಕ ತಡಕಾಡುತ್ತಾ ಬೆದರಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದಾರಿಯಿತ್ತು ನೋಡಿದಳು. ಏರಿ ಕೇರಿಗಳ ಒಂದು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬರ್ಸ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಓಡಿ ಹೋದ ತ್ಯಾಗನನ್ನು ನೋಡಿ 'ಅಯ್ಯೋ ಇದರ ಕುಕ್ಕುರ್ಸು, ಏನ್ ಬಂತ ಬರಬಾರದ್ದು, ಕೈಕಾಲು ಇನ್ನೂ ನಡುಗ್ತಾವೆ. ಅಂಗ್ ನುಗ್ಗಿಯ' ಎಂದು ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಳು.

ಏಕಾಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಸ್ತೆ ಕಡೆಗೆ ತ್ಯಾಗ ಓಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಎದುರಿಗೆ ಮಲ್ಲನ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ ಬೀದಿ ತುಂಬಾ ದಡ ದಡ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ತ್ಯಾಗನ ಓಟಕ್ಕೆ ಹುಲಿಯ ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ ಗಿಡಗಂಟೆ, ದಿಣ್ಣೆ, ಹೊಂಡ, ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಏನೂ ನೋಡದೆ ಹೆದರಿದ ಎತ್ತುಗಳು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಎಳೆದಾಡಿದವು. ಮಲ್ಲನ ಎತ್ತುಗಳ ಹಗ್ಗ ಜಗ್ಗಿ ಗಾಡಿ ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಮ್ಮೇಲೆ ದನಿ ಏರಿಸಿದ. ಕೇರಿ ಜನಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದಂಥ ತ್ಯಾಗನ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ಮಾಡಿ ಹೇ ಎಂದು ಗದರಿದ ಮಲ್ಲ 'ಈ ನನ್ ಮಗಂದು ಸಿದ್ದನುಡ್ಡ ನಿಂತವ್ ನಿಲ್ಲಲ್ಲ, ಕುಂತವು ಕೂರಲ್ಲ' ಅಂತ ಬೈದು ಅದೇ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬಾರುಕೋಲಿನಿಂದ ಎರಡೇಟು ಬಾರಿಸಿದ.

ಎತ್ತುಗಳು ಆ ಏಟಿಗೆ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಎದ್ದ ಗಾಡಿ ಕೆಂಧೂಳು ಗಾಬರಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಗದ ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳಂತೆ ಬಾಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ದಡದಡನೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿದ ಗವಿರಂಗಣ್ಣು ಬೀದಿಯ ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಸರ್ರನೆ ಸರಿದು ನಿಂತನು. ಗಾಡಿ ಮೈಮೇಲೆಯೇ ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಬಂದು ಅತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದ ನೋಡಿ ಬೆದರಿ ನಿಂತು, ಇತ್ತ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೇಗವೇ ಚಕಿತಗೊಳಿಸಿ ಊರವರ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದಂತಿತ್ತು. ಮಲ್ಲನ ಹತೋಟಿ ಮೀರಿ ಗಾಡಿ ಹರಿದುಹೋದದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆ ಓಟದ ಭರಾಟೆ ನೋಡಿ ತಿಳಿದ ಗವಿರಂಗಣ್ಣು ಬೇರೆಯವರು ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ದನಿ ಎತ್ತುವ ಮೊದಲೆ ತಾನೇ ದನಿ ಎತ್ತಬೇಕೆನಿಸಿ ಕೂಗಿದ.

'ಲೇ ಮಲ್ಲ, ಬೀದಿಲಿ ಮಕ್ಕಮರಿ ಇರ್ತವೆ. ನೀನು ಗಾಡಿ ಓಡುತ್ತಿರದು ಊರೊಳಗೆ ಅನ್ನೋ ಗ್ವಾನ ಇಟ್ಟಂತೋಗು. ಗ್ರಾಚಾರ ಅನ್ನೋದು ಒಂದೇ ಸವ್ವೆ ಇರಲ್ಲ. ಒಂದೋಗಿ ಇನ್ನೊಂದಾದಾತು' ಎಂದು ಒಳಗೆ ಧಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಗಡಸು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ.

ಆ ಮಾತಿಗೆ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡ ಮಲ್ಲನು ಆ ಕಡೆಯಿಂದ 'ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ

ಮಕ್ಕ ನಾಯಿಮರಿ ಹೆಚ್ಚಂಡಗೆ ಹೆಚ್ಚಂಡವೆ. ಯಾವಾದ್ರೂ ಗಾಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಾಯ್ಲಿ ಬಿಡು. ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಯಾರೂ ಆಳಲ್ಲ. ಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹುಟ್ಟುಸ್ತಿನಿ ಅಂತಾರೆ' ಅನ್ನುತ್ತಾ ಮಲ್ಲ ಎತ್ತಿನ ಬಾಲ ಮುರಿದ.

ಗವಿರಂಗಣ್ಣನಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ನಾಲಿಗೆ ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ಮಾತು ತೀರ ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಏನೋ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೆ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತ ಬಸುರೀ ಮರದೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ 'ಎಂಥ ದುರಂತಕಾರದ ಮಾತಾಡ್ತನೆ. ಇವನಾಡಕ್ಕೆ ಇವನಿಚ್ಚೆಯಲ್ಲ. ತೋಟದ ಫಸಲು ಅಂಗಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಲ್ವೆಡ್ ಮೇಲ್ ಜಾತಿ ಎನ್ನೋ ಅಹಂ. ಹೇಳಿದರೆ ಫಲ ಇಲ್ಲ. ಇವನದು ಬಳಸು ದಾರಿ. ನೇರ ಇಲ್ಲ. ಅವನಂಗೆ ನಾವಾಡಕ್ಕಾಗುತ್ತ' ಎಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇತ್ತ ದಾರಿ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತಿರೋ ಗೋಣಿ ಮರವನ್ನು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ ಅವನು ಅದನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ, ಅದಕ್ಕೆ ತೊಪ್ಪೆ ತಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು 'ಹತ್ತಾರು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಬಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಗಣೆ ಮೆತ್ತಿರುವುದು, ಇದು ನಿನಗಲ್ಲ' ಎಂದು ನೊಂದು ಮಾತನಾಡಿದ. ನಡಬಗ್ಗಿ ಬೀದಿಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸಗಣೆ ತೊಪ್ಪೆ ಎತ್ತಿ ಅದರ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಮರದ ನೋವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮರ ತಬ್ಬಿದ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಂಡ.

ಎದುರು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ವಾಲಗದ ಕೇಶವ 'ಏನಪ್ಪ ಯಾರನ್ನೋ ಬೈಯ್ತಾ ಇದ್ದೀಯೆ? ಯಾರಾರ ಏನಾದ್ರೂ ಅಂದ್ರಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಗವಿರಂಗಣ್ಣು 'ಅಲ್ಲೋಡು ಕೇಶವಾ, ಹುಶಾರಾಗಿ ಗಾಡಿ ಓಡೋ, ಬೀದಿಲಿ ಮಕ್ಕ ಮರಿ ಓಡಾಡವೆ ಅಂದ್ರೆ ಸತ್ತೆ ಸಾಯುವೆ ಅಂತನೆ ಆ ಮಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದುರಹಂಕಾರ ಐತೆ ನೋಡು' ಎನ್ನುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತತ್ತರಿಸಿದನು.

ವಾಲಗದ ಕೇಶವ ಏರಿ ಹತ್ತಿ ಅತ್ತ ದಾಟಿ ಹೋಗ್ತಾ 'ಛೂ ಅವನಿಗ್ಯಾವನು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಾರು? ಊರಲ್ಲಿ ಮೊನ್ನೆ ನಾಯಿ ಮೇಲೆ ಗಾಡಿ ಹರಿಸಿ ಸೊಂಟಾನೆ ಮುರಿದಿದ್ದ. ಅದನ್ನ ಕೇಳಿದ್ದ ನಾಯಿ ನಿಮ್ಮದಾದ್ರೆ ಮನೇಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರ ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ. ಅವನು ಕಾದಾಡುವ ಮನುಷ್ಯ. ಅದಕ್ಕೇ ನಾವು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲ್ಲ. ಕೆರೆ ತೊರೆಗಳ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಈಜಬಹುದು ಅಥವಾ ತೇಲಬಹುದು. ಈ ಸೆಳವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋಗುವುದುಂಟೆ? ಬಡವರ ಜೀವ ಅಲುಗಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಮಲ್ಲನಿಗೆ ಅಗಾಧವಾದ ಆನಂದ' ಎಂದ ಗವಿರಂಗಣ್ಣು ಆ ಆಘಾತದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲೆ ಇನ್ನೂ ಕಳವಳದ ಅಲೆಗಳೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು.

ಅತ್ತ ಕೇಶವನು ಏರಿ ಕೆಳಗೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪುಟ್ಟ ಬಸವನು ಮೈ ತೊಳೆಯಲು ಬೀರೇ ದೇವರ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಬಸವ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಗಳಗಳ ಆಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಚಂಗಚಂಗನೆ ನೆಗೆದಾಡುತ್ತಾ,

ಎದುರಿಗೆ ಬಂದವರು ಬೆದರುವಂತೆ ಜಿಗಿದಾಡುತ್ತಾ ಇವನು ಅಟ್ಟಿದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಮೈ ತೊಳೆದು ಆ ಮಾಳದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಸಿದ ಕೇಶವನ ಮನಸ್ಸು ಹೀಗೆ ಬೇಡಿತು: 'ನಮ್ಮಂಥ ಸಣ್ಣ ಜಾತಿಯ ಹುಲಿವೇಷವನ್ನು ಮುಕ್ಕಗೊಳಿಸು' ಎಂದು. ಇತ್ತ ಏರುವ ಸೂರ್ಯನತ್ತ ನೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿ ಕೆಂಪೇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಟ್ಟೆ ಏರಿಯು ಆ ಮುಳ್ಳು ಬೇಲಿಯು ಪೊದೆಯೊಂದರ ಒಳಗೆ ಅವಿತು ಅತ್ತ ಹೋಗುವವರನ್ನೂ ಇತ್ತ ಬರುವವರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಂತ ನರಿಯು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ಯಾರೂ ಓಡಾಡದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೇಲಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ಕಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಇಳಿಯಿತು. ಅಲ್ಲೇ ನೀರಿನ ದಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಮೈ ಕಾಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ಆಮೆಯೊಂದನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಳಿತು.

'ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ನೀನು. ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ಕಲಿಬೇಕು, ನಾಕಾರು ದಿನ ಬದುಕುವುದನ್ನು. ಅಲ್ಲಾ... ಜನ ಯಾರಾದ್ರೂ ನಿನ್ನ ನೋಡಿದ್ದೆ ಅಂಗೇ ತಲೆ ಕಾಲು ವಳಿಕೆ ಯಳ್ಳಂತಿಯು, ಯಾರೂ ಇತ್ತ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆತಿಯು, ಒಂದಷ್ಟು ದೂರ ಚಲಿಸೀಯು. ಇದಲ್ಲ ಬಾಳೋ ಬದುಕೋರ ಲಕ್ಷಣ' ಎಂದು ನರಿ ಮುಖ ಮುರಿಯಿತು.

ಆ ಮಾತಿಗೆ ಆಮೆಯು 'ನೀನೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನೇ. ಅಪಾಯ ಬಂದಾಗ ಕೈಕಾಲು ಎಳ್ಳೆತ್ತಂತವನೆ, ಆದರೆ ಯಳ್ಳೆಕ್ಕೆ ಅಂಗೆ ನಿನಗೆ ಜಾಗ ಎಲ್ಲೆತೆ' ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಮಾಡಿತು.

ನರಿ ತಾನು ಬೇಲಿ ಒಳಗೆ ಅವಿತ್ತಿದ್ದು ನೆನಪಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಾಯಿತು.

ಅಲ್ಲೇ ಆ ದಡದಲ್ಲೇ ಸೀಗಡಿ ಮೀನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕುಂತ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ಆಮೆ ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಸಂಕೋಚದ ನಗೆ ಬೀರಿತು. ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಯ ನಗೆ ಮುಖ ನೋಡಿದ ಆಮೆ, 'ನನ್ನ ಮಾತಲ್ಲಿ ನಗುವಂಥದ್ದೇನಿದೆ? ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಕಿರುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಊರು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಕುಳಿತಿರುವ ಮಡು... ಆತಂಕದಲ್ಲೇ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ'. ಕ್ಷಣ ಮೌನ ಆವರಿಸಿತು... ಯಾರ ಕಂಡರೂ ಬಲು ಬೇಸರವೆ.

ಆ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಕಟ್ಟೆಯ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಮ್ಮೇಳದಂತೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಯ ಆ ರೆಕ್ಕೆ ಪುಕ್ಕಗಳು ಸಣ್ಣಗೆ ತೊಯ್ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನರಿಯ ಕಿವಿಗಳು ಆ ಚಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ನೆಟ್ಟಗೆ ಎದ್ದು ಬಾಗುತ್ತಲೂ ಇದ್ದವು. ಸಣ್ಣ ಮೀನುಗಳು ಕೊಕ್ಕರೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಇನ್ನೇನು ಸಿಕ್ಕೇಬಿಟ್ಟವು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುಳುಕು ಗುಳುಕು ಎಂದು ಮುಳುಗಿ ನೀರನ್ನು ಅಲೆಯಲೆಯಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ಮತ್ತೆ ಅಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿ ಆಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದವು. ಆ ಮೀನುಗಳು ಆಡುವುದು ಕಂಡು ನರಿಯು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿತು. 'ಈ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ತಿಂದ ಕೊಬ್ಬು ನೆತ್ತಿಗೆರಿದೆ. ಅವು ದಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಇಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು' ಎಂದು ಎರಡೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು.